

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.6.2014 г.
COM(2014) 416 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Литва за 2014 г.

**и за представяне на становище на Съвета относно програмата за конвергенция на
Литва за 2014 г.**

{SWD(2014) 416 final}

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Литва за 2014 г.

и за представяне на становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Литва за 2014 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

Като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики¹, и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия²,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент³,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

Като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

Като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

Като взе предвид становището на Комитета по икономическа политика,

като има предвид, че

- (1) На 26 март 2010 г. Европейският съвет постигна съгласие по предложението на Комисията да се започне изпълнението на нова стратегия за растеж и работни места — стратегията „Европа 2020“ — основана на засилена координация на икономическите политики, която стратегия ще се съсредоточи върху ключовите области, в които е необходимо да се предприемат действия за повишаване на потенциала на Европа за устойчив растеж и конкурентоспособност.
- (2) На 13 юли 2010 г. Съветът прие въз основа на предложения на Комисията препоръка относно общите насоки за икономическите политики на държавите членки и на Съюза (за периода 2010—2014 г.), а на 21 октомври 2010 г. прие решение относно насоките за политиките за заетост на държавите членки, като двата акта заедно представляват т. нар. „интегрирани насоки“. Държавите

¹ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

² COM(2014) 416 final.

³ P7_TA(2014)0128 и P7_TA(2014)0129.

членки бяха приканени да се съобразят с интегрираните насоки при провеждането на националните си икономически политики и политики за заетост.

- (3) На 29 юни 2012 г. държавните и правителствените ръководители взеха решение относно Пакт за растеж и работни места, с който се осигурява съгласувана рамка за действие на национално равнище, на равнището на ЕС и на еврозоната, като се използват всички възможни лостове, инструменти и политики. Те взеха решение относно действията, които да бъдат предприети на равнището на държавите членки, като по-конкретно изразиха пълната си ангажираност с постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ и с изпълнението на конкретните препоръки за отделните държави.
- (4) На 9 юли 2013 г. Съветът прие препоръка относно националната програма за реформи на Литва за 2013 г. и даде становището си относно програмата за конвергенция на Литва за периода 2012—2016 г.
- (5) На 13 ноември 2013 г. Комисията прие Годишния обзор на растежа⁴, с което постави началото на Европейския семестър за координация на икономическите политики за 2014 г. На същия ден въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие Доклад за механизма за предупреждение⁵, в който Литва не беше посочена като една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед.
- (6) На 20 декември 2013 г. Европейският съвет утвърди приоритетите, насочени към осигуряване на финансова стабилност, бюджетна консолидация и действия за стимулиране на растежа. Той подчерта необходимостта от провеждане на диференцирана и благоприятстваща растежа бюджетна консолидация, възстановяване на нормалните условия за кредитиране в икономиката, насърчаване на растежа и конкурентоспособността, справяне с безработицата и социалните последици от кризата и модернизиране на публичната администрация.
- (7) На 1 април 2014 г. Литва представи своята национална програма за реформи за 2014 г., а на 22 април 2014 г. — своята програма за конвергенция за 2014 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.
- (8) Целта на бюджетната стратегия, заложена в програмата за конвергенция за 2014 г. е постигане на средносрочната бюджетна цел до 2015 г., както и постигане на структурен излишък от 0,9 % от БВП в края на програмата през 2017 г. В програмата се потвърждава предишната средносрочна цел от -1 %, което отразява изискванията на Пакта за стабилност и растеж. Въз основа на (преизчисленото) структурно салдо на бюджета, годишният темп за постигането на средносрочната цел е в размер на най-малко 0,5 % от БВП през 2014 г. и 2015 г. В същото време съществува риск от отклонение от целевия показател за разходите през 2015 г. Като цяло планът за корекция за постигане на средносрочната цел е в съответствие с изискванията на Пакта за стабилност и растеж. В програмата се посочва значително намаляване на дълга през програмния период до 35 % до 2017 г. Макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози в програмата, е до голяма степен

⁴ COM(2013) 800 final окончателен.

⁵ COM(2013) 790 final окончателен.

реалистичен. Същевременно за периода 2015—2017 г. мерките за консолидиране все още предстои да бъдат уточнени. Съгласно прогнозата на Комисията от пролетта на 2014 г. структурната корекция през 2014 и 2015 г. се очаква да бъде съответно 0,2 % и 0,6 % от БВП, като за 2014 г. стойността от 0,3 % от БВП е под изискването намаление от 0,5 % от БВП. Освен това целевият показател за разходите е застрашен от значително отклонение през 2014 г., като през 2015 г. ще има допълнително макар и по-ограничено отклонение. Въз основа на своята оценка на програмата и на прогнозата на Комисията, по силата на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета, Съветът счита, че е налице риск от значително отклонение от плана за корекция за постигане на средносрочната цел от 2014 г. нататък.

- (9) Относителното значение на данъците, считано за по-малко вредно за растежа, като данъците върху недвижимото имущество или данъците за опазване на околната среда, продължава да бъде слабо. Данъчните приходи разчитат до голяма степен на непреки данъци и данъчно облагане на труда, като в същото време дялът на данъчното облагане в областта на околната среда все още е на ниско равнище. За облекчаването на данъчната тежест върху хората с ниски доходи, особено нискоквалифицираните работници, може да се използват приходи от благоприятстващи растежа в по-голяма степен данъци. В началото на 2013 г. бе предприето частично преразглеждане на данъчната система и правителството реши да коригира данъчното облагане на капитала, да увеличи прага на облагаемите доходи и да увеличи акцизите за тютюна и алкохола. Като цяло обаче тези мерки ще окажат по-скоро отрицателно въздействие върху приходите. Затова от жизненоважно значение продължават да бъдат по-нататъшните стъпки за подобряване на устойчивостта на публичните финанси и за укрепване на приходите. Не бяха предприети никакви съществени мерки след публикуването през 2013 г. на специфичните за всяка държава препоръки относно данъчното облагане, свързано с опазването на околната среда. Имаше ограничен напредък по укрепването на фискалната рамка, тъй като таваните за разходите все още не са достатъчно стриктни и все още не са одобрени законодателни промени. Литва продължава да е изправена пред предизвикателства по отношение на спазването на данъчното законодателство, по-специално за справяне с измамите с ДДС чрез, наред с другото, укрепване на мерките за управление на риска. Планът за действие за спазване на данъчното законодателство за периода 2013—2014 г. е в процес на изпълнение и първите оценки сочат някои положителни ефекти. През 2013 г. беше приет пакет от мерки с цел подобряване на спазването на данъчното законодателство в областта на ДДС и акцизите. За периода 2014—2015 г. беше стартирана нова целева стратегия.
- (10) Неблагоприятните демографски промени пораждаат съмнения относно дългосрочната фискална устойчивост на Литва. Очаква се разходите за пенсии да нараснат значително и да станат почти два пъти по-високи от средните за ЕС след 50 години. Постепенното увеличаване на законоустановената пенсионна възраст, което започна през 2012 г., не е достатъчно, за да се преодолее проблемът със свиването на работната сила и нарастването на средната продължителността на живота. В допълнение към това рязкото нарастване на бедността и сериозните материални лишения сред по-възрастните хора показват, че са налице проблеми, свързани с подходящия размер на пенсиите. Литва постигна важни, макар изолирани стъпки в правилната посока, но са необходими по-решителни промени с цел изпълнение на една цялостна

реформа. Литва приключи реформата на втория пенсионен стълб, но нито професионалните схеми, нито доброволното пенсионно натрупване се използват широко. Успоредно с увеличаването на законоустановената пенсионна възраст са необходими също така мерки, които гарантират пригодността за заетост на по-възрастните работници и работна среда, съобразена с нуждите на възрастните хора.

- (11) Като цяло безработицата е намаляла, но структурната безработица остава висока, което предполага несъответствията между търсените и предлаганите умения, по-специално за нискоквалифицираните лица. Младежката безработица и процентът на никъде неработещите, неучещите и необучаващите се млади хора намаляват, но все още са високи. Ограниченият обхват на активните политики на пазара на труда продължава да бъде предизвикателство, а нейната ефективност и своевременност трябва да бъдат подобрени. Очаква се липсата на квалифицираната работна ръка да се засили още повече в бъдеще. С цел подобряване на пригодността за заетост на младите хора е важно да се подобри съответствието с пазара на труда на професионалното и висшето образование, да се подобри качеството на схемите за чиракуване и на ученето в процеса на работа в партньорство с частния сектор, включително и МПС. Продължава да липсва засилено участие в програми за учене през целия живот. Необходим е цялостен преглед на трудовото право с участието на социалните партньори, за да се намерят начини за намаляване на административната тежест за работодателите. Преди всичко от съществено значение е да се идентифицират и премахнат ненужните ограничения, засягащи на по-гъвкави договорни споразумения, разпоредби за уволнение и организация на работното време.
- (12) Въпреки неотдавнашните подобрения, бедността сред населението в трудоспособна възраст остава на равнище над средното за ЕС. Увеличаването на минималната месечна заплата и на праг на необлагаемите доходи спомогнаха за справяне с бедността. Въпреки това бедността сред хората в напреднала възраст и сериозните материални лишения нараснаха рязко през последните години. През периода 2012—2013 г. пилотната реформа на социалното подпомагане с парични плащания доведе до по-малък брой получатели на социални плащания и разходи за социални помощи в брой. През 2014 г. пилотната реформа обхвана всички общини. Необходимо е да се осигури мониторинг и оценка по отношение на последиците от реформата върху най-нуждаещите се. Обхватът на мерките за връщане към заетост, предназначени да засилят участието, по-специално на дългосрочните получатели на социални помощи, е недостатъчен. Освен това мерките са все още съсредоточени схемите за създаване на работни места в областта на общественото благоустройство, което не спомага за подобряване на пригодността за заетост на получателите. Въздействието на реформата върху лицата с ниски доходи трябва да бъде оценено. Литва прие плана за действие за подобряване на социалното приобщаване за периода 2014—2020 г. Продължава обаче да е налице необходимост от установяване на основните целеви групи, бюджета и конкретните мерки, като бъде уточнено как ще бъдат постигнати целите и как ще си сътрудничат различните министерства, органите на местното управление и гражданското общество, които изпълняват плана за действие.

- (13) От 2010 г. насам правителството провежда амбициозна реформа на държавните предприятия. През декември 2013 г. бяха одобрени окончателните правни актове за изменение на насоките за прозрачност, с които се изисква от всички държавни предприятия, считано от 2014 г., да предоставят в своите годишни доклади отделни данни за търговските и нетърговските функции. Първият доклад, в който тази разбивка ще бъде посочена подробно, е предвиден за август 2014 г. Този доклад ще позволи да се прецени по по-задълбочен начин дали тази промяна е сполучлива. От друга страна, броят на независимите членове на управителните съвети на държавните предприятия е малък, отчасти поради правни ограничения, приложими за държавните и общинските предприятия. Бяха предложени законодателни промени, които ще позволят назначаването на независими членове, в управителните съвети на всички държавни предприятия. Ефективността на разделението между търговски и нетърговски функции и професионализирането на управителните съвети ще трябва да бъдат оценени, след като бъдат изцяло приложени.
- (14) Връзките за електроенергия и газ със съседите са все още недоразвити, което води до ограничена конкуренция и високи цени. Конкуренцията на вътрешния пазар беше подсилена посредством либерализиране на пазарите на природен газ и електроенергия, но досега не е имало клиенти, които да са упражнили правата си за смяна на доставчика. Макар, че правителството обяви енергийните връзки за приоритет, те все още не са завършени. Беше поръчано изграждането на важен газопровод, а терминалът за втечнен природен газ в Клайпеда се очаква да започне да функционира от декември 2014 г. Въпреки това не е постигнат напредък по отношение на междусистемните връзки на литовската енергийна мрежа с енергийния пазар на ЕС. Освен това енергийната ефективност трябва да се подобри. Литва отбеляза известен напредък по отношение на енергийната ефективност на сградите, включително по отношение на инвестициите в рамките на холдинговия фонд JESSICA. През 2013 г. бяха предприети законодателни мерки за ускоряване на усвояването на холдинговия фонд. В началото на 2014 г. приключиха някои проекти, и първоначалните кандидатури се увеличиха значително. Правните промени включват намаляване на субсидиите за отопление, когато жителите са против ремонт на инсталациите, като по този начин се премахнат демотивиращите фактори за ремонт.
- (15) В рамките на европейския семестър Комисията извърши цялостен анализ на икономическата политика на Литва. Тя извърши оценка на програмата за конвергенция и на националната програма за реформи. Комисията взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива фискална и социално-икономическа политика в Литва, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на ЕС предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Европейския съюз чрез принос на равнището на ЕС към бъдещите решения на национално равнище. Препоръките ѝ в рамките на европейския семестър са отразени в препоръки 1—6 по-долу.
- (16) С оглед на тази оценка Съветът разгледа програмата за конвергенция, на Литва, като становището му⁶ е отразено по-специално в препоръка 1 по-долу.

⁶

По силата на член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) №1466/97 на Съвета.

ПРЕПОРЪЧВА на Литва да предприеме следните действия през периода 2014—2015 г.:

1. Да подсили бюджетните мерки за 2014 г. в светлината на нарастването на разходите, които надхвърлят целевия показател, и нововъзникналата разлика от 0,3 % от БВП по отношение на структурната корекция, основана на прогнозата на Комисията от пролетта на 2014 г., което е индикация за наличието на риск от значително отклонение спрямо изискванията на Пакта за стабилност и растеж. През 2015 г. да засили бюджетната стратегия, за да се гарантира изискваната корекция от 0,5 % от БВП за постигане на средносрочната цел. А след това да гарантира спазването на средносрочната цел. Да допълни бюджетната стратегия, като допълнително подобри фискалната рамка, по-специално чрез гарантиране на задължителни тавани на разходите при определянето на средносрочната бюджетна рамка. Да преразглежда допълнително данъчната система и да обмисли увеличаване на данъците, които оказват по-малко отрицателно влияние върху растежа, като например постоянното данъчно облагане на недвижимата собственост и екологичното данъчно облагане, като същевременно продължи да подобрява на спазването на данъчното законодателство.
2. Да приеме и приложи законодателство за мащабна реформа на пенсионната система. По-специално да приведе законоустановената пенсионна възраст в съответствие с очакваната продължителност на живота, да намали достъпа до ранно пенсиониране, да установи ясни правила за индексирането на пенсиите и да насърчи използването на допълнителни схеми за спестявания. Да допълни пенсионната реформа с мерки за насърчаване на пригодността за заетост на по-възрастните работници.
3. Да насочи по-добре мерките на политиката за активно участие на пазара на труда към нискоквалифицираните и дългосрочно безработните лица. . Да подобри обхвата и размера на обезщетенията за безработни и да ги обвърже с мерки за активизиране. Да преодолее продължаващите несъответствия между търсените и предлаганите квалификации чрез подобряване на адекватността на образованието и на пазара на труда и насърчаване на ученето през целия живот. С цел увеличаване на пригодността за заетост на младите хора да определи приоритети, предлагащи качествени стажове и да засили партньорството с частния сектор. Да преразгледа целесъобразността на трудовото законодателство, по-специално по отношение на рамката за трудовите договори и за работното време, като се консултира със социалните партньори.
4. Да гарантира, че най-нуждаещите се лица са обхванати по подходящ начин и да продължи да укрепва връзките между социалното подпомагане с парични средства и мерките за активизиране.
5. Да завърши прилагането на реформата на държавните предприятия, както е планирано, по-специално чрез завършване на процеса на разграничаване на търговските и нетърговските дейности, допълнителното повишаване на професионализма в управителните съвети и да наблюдава отблизо спазването на изискванията на реформата.
6. Да засили мерките за подобряване на енергийната ефективност на сградите чрез бързо усвояване на холдинговия фонд. Да продължи да развива трансгранични връзки със съседните държави членки по отношение на електричеството и газта с цел диверсификация на енергийните източници и

насърчаване на конкуренцията чрез подобрена интеграция на балтийските енергийни пазари.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета
Председател